Ч. 111 (13.350). Львів, четвер 4. травня 1933.

Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українська справа
і московська емґрація.

Скріплення боротьби українського народу проти московської окупації та актуалізація української проблеми на міжнароднім терені викликує зденервування не лише у більшовицьких можновладців, але й у колах московської політичної еміграції. Лише цим можна зясувати, що один з найчільніших її провідників заявив недавно в Англії, що „коли тільки хтонебудь видвигне питання поділу Росії та буде старатися зорганізувати в тій цілі збройну інтервенцію, бо тільки в той спосіб можна осягнути той поділ, тоді ми, росіяни, які виступаємо проти більшовиків, забудемо свою ворожнечу проти радянської влади, повернемо до Росії та будемо просити, щоб нам дозволено помогати їй по нашим силам".

У цій заяві цінне передусім признання сили українського руху, який вже вимагає обєднання всіх московських партій для боротьби з ним. Така злука для українців не є новиною. В часі національної революції та визвольної війни всі московські партії виступали спочатку по черзі проти України, щоби потім виступити разом проти молодої української держави. Українському війську довелося боротися з одного боку проти більшовиків та з другого боку проти Денікіна.

Чи Сталін прийме під свою високу руку еміґрантських недобитків, чи ні, це внутрішня московська справа, і для українців вона значіння не має. Як заявляють „Ізвестія" з нагоди закінчення процесу проти англійських інжинірів, московська інтеліґенція в своїй масі вірно служить більшовицькому урядові. Збільшення її кількома тисячами еміґрантської інтеліґенції, що 15 літ безуспішно кликала чужі держави до інтервенції проти свого національного уряду, а тепер піднімає крик з приводу української небезпеки, українсько-московських відносин ані трохи не змінить. Всі ці панове Мілюкови, Керенські та інші в свій час мали вже нагоду показати свою державну мудрість, а в тій кривавій боротьбі, яку провадять міліони українського люду за своє визволення московська еміґрація нічого не заважить.

Значно більше можуть пошкодити еміґрантські спільники більшовиків українській справі на міжнароднім ґрунті. Більшовики все трималися засади, що приятелів треба мати всюди. А московська еміґрація, рішивши підтримувати більшовиків, щоби не втратити України, стає їх авангардом у „буржуазних" державах, тим більше пожаданим, що після розгрому більшовицьких осередків у Німеччині більшовики потрібують більше ніж колись нової підтримки.

Перелякані розвитком української стихії московські еміґранти у своїй гістеричній балакучості зрадили своє справдішнє обличча і перестали вдавати смертельних ворогів радвлади, чим вони жирувалися перед світом, а тим самим перестали бути небезпечними більшовицькому урядові. Готовість провідника московської еміґрації співпрацювати з більшовиками, яку він так бундючно виявив в Льондоні, нікого в Европі не злякає і европейської думки в українській справі ані трохи не змінить. Але виявлення цієї готовости стверджує зайвий раз національну московську основу більшовизму, з яким споріднені всі московські партії.

Декларація спільноти московської еміґрації з більшовиками бє всіх українських, — зрештою дуже нечисленних — федералістів, автономістів, москвофілів всякого рода, які сподівалися порозумітися з московськими противниками більшовиків. Тепер вони можуть бачити, які марні були їх сподіванки. Але ця декларація зраджує й самих більшовиків, доказуючи, що більшовики ведуть боротьбу проти українського народу зовсім не на соціяльнім, як вони твердять „соціялістичнім", ґрунті, а на основі безсумнівного московського шовінізму, на якім вони можуть чудово порозумітися не лише з лібералами чи соціялістами типу Керенського, але навіть із найчорнішою сотнею зпід стягу реакційних ґенералів.

У розвитку політичних відносин в Европі виразніше зазначується, хто є з більшовиками і хто проти них, хто є за вдержанням сучасного політичного стану на сході Европи і хто обстоює перебудову його. Демонстрації прихильности московських елементів до польського уряду у Варшаві (і навіть відмова від усякого москвофільства галицьких москвофілів, себто заперечення самого себе! — прим. Ред.) стоять у найбільшій згоді до радянофільської демонстрації московської еміґрації в Льодноні. Відбувається мобілізація прихильних для більшовиків чинників на цілому фронті.

Чинники, які впродовж кільканацяти літ маніфестували себе оборонцями европейської культури проти більшовицької небезпеки, заявляють несподівано готовість боронити більшовизм перед Европою!

Українці, що виявляли на міжнароднім терені оправдані сумніви щодо ворожого більшовикам характеру московської еміґрації та твердили, що справжніми ворогами більшовиків є лише нації, поневолені Московщиною, мають тепер блискучі докази на правдивість своїх тверджень.

Коли московські еміґранти заявляють, що без чужинецької інтервенції відокремлення українських земель від Московщини неможливе, то це пусті погрози. Правдою є, що терористичний військово-окупаційний більшовицький режім утримує при Московщині Україну, Донщину і Кавказ, але цей режім може провалитися також при кожному внутрішньому потрясенню, якого не можна точно передбачити, але й не можна виключити. З другого боку пустими є наївні теревені про інтервенцію: на власну руку ніяка держава не буде провадити війни проти СРСР, а проти зєднаних держав Европи більшовики не в силі провадити війни навіть при допомозі московських еміґрантів! Але коли українці твердять, що без визволення України та інших поневолених країн спокою ані в межах Совітів ані в межах цілої східної Европи не буде, то вони доказують це сучасним станом річей в Европі й у цілім світі.

Обєднання московської еміґрації з більшовиками є одною зі спонук до обєднання та скріплення українського національного фронту. А одним з пильних завдань української акції в Европі є поширення відомостей про ворожу Европі мобілізацію московських сил та явних і тайних спільників московського більшовизму.

М. Данько.

Анґлійський уряд обстоює право автономії для Східної Галичини.

Заява мін. Саймона.

Сер Джон Саймон, міністр закордонних справ Англії, вислав на адресу полк. Сесіля Л. Мальона, одного з ініціяторів англійської петиції в українській справі до Союзу Народів, письмо, в якому висказує погляд анґлійського уряду на ту справу. В першій частині свого листа обговорює саму петицію, її правну сторону та питання, чи вона надається до прийняття. Саймон прихиляється радше до погляду секретаріяту Союзу Народів, який не вважає теперішній час добрим, щоби ту справу ставити на денний порядок.

Щодо ситуації Східної Галичини, мін. Саймон каже таке:

„Що торкається самої суті справи, то зобовязання польського уряду надати Східній Галичині автономію базується на заяві, яка міститься у рішенню Конференції Амбасадорів з дня 15. березня 1923 року, і яку Ви наводите:

„Польща признає, що щодо Східної Галичини, етноґрафічні обставини роблять конечним надачу їй автономічного устрою".

„Погляд уряду Його Королівської Милости про потребу надати автономічний устрій для Східної Галичини є висказаний в тому реченню і надалі остає незмінений; уряд Його Королівської Милости, як держави, що підписала рішення, розуміється, має право разом з іншими державами, що його підписали, звернути увагу польського уряду на ту справу. Уряд уважає, що не булоб відповідною річю видвигати питання саме при цій нагоді; уряд не одержав також від інших держав, які підписали рішення, повідомлення, що й вони задумують заняти таке становище.

Остаю зі щирою до Вас пошаною

Джон Саймон".

У цій знаменній заяві британський уряд каже, що він далі обстоює потребу надати автономний устрій Східній Галичині, а також і те, що цю справу він може кожної хвилі видвигнути, коли буде вважати за відповідне. Ця заява цікава і з того боку, що зроблена вона саме в той час, коли йдуть переговори про реалізацію пакту чотирьох держав. (Укрбюро Льондон).

Статистика українського населення в Польщі у світлі перепису з 1931 року.

(З відчиту д-ра В. Кубійовича).

Заходом рухливого в останньому часі Т-ва ім. П. Могили у Львові виголосив 30. квітня ц. р. в салі „Української Бесіди" **доц. д-р В. Кубійович** реферат на тему, яку ми подали в заголовку. Численна авдиторія уважно прислухувалась цікавим думкам прелеґента, ілюстрованим великим статистичним матеріялом. У скороченні виглядалиб ці думки ось-так:

Українська національна територія в Польщі обіймає 135.000 км. кв., а живе на ній 9,350.000 мешканців. Треба розріжнити два комплекси земель: Галичину, про яку знаємо більше з уваги на частіші переписи, і північно-західні землі. Спираючись на переписах 1910 і 1921 р., доводиться ствердити, що **населення Галичини зменшилось у тому часі на 7 проц., а поміж 1921 і 1931 р. зросло на 10 проц.** Найбільш розвоєві тенденції під цим оглядом за повоєнних 10 літ виявляють гори. Там і перед війною було найбільше число уродин і наслідком того найбільший приріст. Інші околиці мали приріст такий, як до війни, або на пів проц. більший. Львівський повіт піднісся демографічно на 20 і кілька відс., зріс теж нафтовий басейн, зате деякі повіти, особливо в надзбручанській смузі, виявили зменшення населення. Коли взяти під увагу розвоєві тенденції галицьких міст щодо населення, то треба ствердити, що **ці тенденції з виїмком Львова і Борислава негативні.** Станиславів виказав 1931 р. на 3 тисячі менше населення, ніж перед війною, Коломия стратила майже четвертину, у всіх містах в Карпатах зменшилось число мешканців, що прелеґент обяснює геополітичним положенням. Тернопіль мав усього 3 відс. приросту. Процес урбанізації заморожений. Гусятин завмирає, мертвим містом є Броди, що колись жили з торговлі із Росією. **По галицьких містах живе тепер 20 відс. населення, по селах 80 відс.** З українських земель більший відсоток міського населення в порівнанні до селянського окруження має тільки Донбас і береги Чорного моря. Зі всіх українських земель має

Галичина найменший природний приріст і також у порівнанні з Польщею є він менший.

Краще виглядає справа **на півн.-західних землях.** Уже перед війною приріст населення був там значно більший, ніж у Галичині, але у війні згинуло там 47 відс.! Між 1921—31 рр. людність тих земель зросла на 30 і кілька відс., до чого поруч із великим природним приростом причинились і репатріянти. Після 1921 р. перейшло польський кордон, повертаючи з Радянщини, більше ніж пів міліона людей з українських і білоруських земель. Урбанізація там дуже непомітна **(всього 11 відс. живе по містах)** і за 10 літ до конскрипції подалась ще взад. Причина: низький рівень матеріяльної культури. Найсильніший приріст виявили: Володимир Вол. і Луцьк. Мертві міста — це Остріг і Корець.

Цікаві речі виходять, коли прирівняємо тенденції розвою населення півн.-зах. земель із таkими ж тенденціями в Галичині та в Польщі. Коли на 100 українців у 1921 р. мешкало 60 у Галичині, а 40 на півночі від неї, то тепер відношення змінилось: **у Галичині мешкає 56, а на півн.-західних землях 44 українців на кожних 100.** Саме завдяки Волині і Поліссю українське населення зростає дещо більше, ніж у Польщі (Польща кругло 18 відс., Галичина 10 відс., півн.-зах. 30 і кілька відс.). Отже теоретично повинно бути тепер українців у Польщі більше, ніж у 1921 році.

Чи так є на ділі?

Без докладних даних — а цих досі не маємо, бо опубліковані дані говорять тільки про польське і непольське населення — годі щось певного сказати. (Прелегент згадав тут скептицизм наших демографів: Охримовича, Томашівського, Кордуби щодо обєктивности передвоєнних конскрипцій і малу вартість, яку признав Садовський у своїх працях переписові з 1921 р.). Картина, що її дає спис з 1931 р., ось-яка:

У Галичині скількість неполяків назагал зменшилась, а саме: у львівському воєвідстві із 56 і пів відс. на 53, в тернопільському з 55 на 50 і пів, у станиславівському із 78 на 77 відс. Волинь залишилась без змін — 83 відс. неполяків у 1921 р. і тепер. Зате Полісся виказує зріст неполяків з 75 на 86 відс. (В Кобрім прим. зменшився відсоток поляків із 56 на 9!).

З уваги на те, що ми найшлись покищо у цифрах спільних зі жидами, важно буде вияснити, як заховувались жиди підчас перепису. Прелегент є думки, що вони майже всі (крім асміляторів) подали жидівську мову, навіть ті, що цієї мови не знають. Через те булоб природне, колиб число неполяків зросло. А тимчасом воно зменшилось. Цей реґрес у деяких повітах і містах дуже поважний: прим. у Ярославщині неполяки злетіли зі 47 на 26 тисяч, у Тернопільщині з 63 на 47 тисяч, у Яворівщині з 64 на 60 тисяч. Комбінуючи на основі ріжних даних, д-р **Кубійович оцінює загальну кількість українців у Польщі з кінцем 1931 р. на 6,195.000.**

Щодо майбутнього нашого білянсу він висказався назагал оптимістично, хоч **природний приріст (в Галичині), еміґрація і національна дезерція** на надто великий оптимізм не дозволяють. Серед гр.-кат. дітей до 1 року життя велика смертність, чахотка і нужда — **це великі вороги нашого народу.** У 1932 р. перший раз природний приріст гр.-католиків більший, ніж римо-католиків. Відтак після жидів українці найбільше еміґрують. І то на всіх українських землях, включаючи й В. Україну, те саме явище: **еміґрує українець, іміґрує чужинець!** Третій момент, що впливає на розвоєву тенденцію — національна дезерція — це річ доволі важка до схоплення. Одначе певна річ, що недержавна нація все тратить у користь державної.

В. Н-вич.

Частина урядового господарського пляну.

БЕРЛІН, 2. V. ПАТ. Преса підкреслює, що заповіджена Гітлером розбудова німецьких доріг є інтеґральною частиною урядового пляну моторизації Німеччини. Розбудова й уліпшення шос та знесення податку від новозакуплених самоходів мають створити підстави до переведення того пляну.

Вправи німецької фльоти.

БЕРЛІН, 2. V. ПАТ. Велика маніфестація німецької фльоти на Балтійському Морю скінчилася візитою у Свінемінде. Вправи, в яких взяло участь 50 морських одиниць, відбулися між островами Ріґен і заливом Одри. Головним тактичним завданням було острілювання корабля „Церінґен“, кермованого здалека радіотелеграфічними хвилями.

Першотравневі маніфестації в Москві.

МОСКВА, 2. V. ПАТ. Атракцією вчорашнього першотравневого свята була військова ревія на Червоній площі перед найвищими представниками державної й партійної влади та закордонними дипльоматами, з виїмком англійського, якого англійський уряд не виделеґував. В дефіляді взяло участь 30.000 війська з перевагою змоторизованих і технічних відділів. Передефілювало 500 скоробіжних танків, кількадесять тяжких гармат, тягнених тракторами та 300 літаків. Спеціяльну увагу звертав новий тип танків, озброєних гарматами ріжних калібрів. Після дефіляди розпочалися цивільні маніфестації, що тревали до пізного вечора. В поході несли манекін Гітлера та англійського „імперіяліста“. Маніфестації треватимуть три дні.

—o—

З китайського боєвища.

На основі японських джерел велика 5-днева битва під Нанк-Ізен-Мен скінчилася перемогою японців. Китайці втратили 2.000 людей і відступили до великого муру. Китайська армія зовсім розбита.

Напад на німецький консулят.

В часі травневої маніфестації в Лювені (Бельгія) соціялістичний похід дістався під німецький консулят, розброїв відділ поліції, здер прапор з гітлерівською свастикою і повибивав усі шиби в будинку.

—o—

По широкому світі.

— До Варшави приїхала делеґація радянських господарських кол і з того приводу маршал Пілсудський приняв на послуханні радянського посла Овсеєнка.

— Англійська палата громад приняла урядовий проект закону про ратифікацію англьо-німецької торговельної умови.

— Як повідомляють з Ню Йорку, торнадо біля Шревепош убило 68 осіб, переважно мурин ів, і знищило пять міст.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 4. ТРАВНЯ 1933.

І. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКА.

ПОЗА СІРИМ БУДНЕМ.

В добі авт, телефонів, радіових антен, світляних реклям і кінотеатрів, церкви і музеї неначе затишні острови серед бурхливого моря великоміського життя.

Нелегко найти місце для духового скупчення в нинішних модерних містах, де безліч несамовитих слухових і зорових вражінь безнастанно розшматовує думки. Але вистане переступити поріг стилевої церкви або музейної збірки, щоб змінилось не тільки зовнішнє окруження, але також напрям думок і духовий настрій людини. Пригадую тільки наглу зміну, коли з паризького бульвару входимо до імпозантної „Мадлен“ або з віденського Грабену в ґотицький смерк собору св. Стефана...

Майже кожне европейське місто має кілька святинь релігії, мистецтва та науки, що викликують в людських душах урочистий настрій. Крім загально доступних і загально відомих, істнують також менше знані або недоступні загалові святині духа, як деякі приватні збірки або нераз дорогоцінності старих монастирів. Вряди-годи, через щасливий випадок доводиться бачити таку заздро збережену закутину.

Такий щасливий випадок трапився недавно мені, завдяки ввічливости ректора Духовної Академії у Львові.

Вже в сходовій клітці та на коридорах Духовної Семинарії зазнає любитель старовини ніжну насолоду на вид вибагливо розвішаних здовж по стінах старинних ікон. На перший погляд це нагадує ганки старих панських замків, подібно прикрашених старинними малюнками. Але тут не родинні портрети, а лагідні обличча святих дивляться зі стін. Погасле золото авреолів, притьмарений блеск взористого срібного або золотавого тла на іконах Богородиці, вилинялі барви шат і зчорнілі або побліділі лиця святих разом з таємничою орнаментикою грецької азбуки зливаються в матовий акорд, в якому можна дослухуватись тремтіння прогомонілих від віків літурґічних пісень.

Ікони здебільша галицькі. Між ними багата колекція плащівниць, особисто та чимало трудами придбана о. рект. Й. Сліпим — як зрештою всі ікони. Ця колекція дуже цікава, бо ніодна інтерпретація неподібна до другої. На деяких, тіло Христа має велику одуховлену красу. Аскетичний ідеал Спасителя сходиться тут прегарно з духом візантійського мистецтва, в якому постаті завсіди стилізовані, а ніколи — натуралістичні. Деякі із цих плащівниць мальовані на полотні, а деякі, мабуть найстарші, на шовковій матерії. Ці останні найбільш зворушливі. Барви в них здебільша вилинялі, у кількох випадках частинно ушкоджені, так що в деяких місцях звисають білі, червоні або золоті шовкові нитки. Не знаю, чому ці малюнки на шовку більш зворушливі. Чи не тому, що шовкова матерія дивно близька нам, близькістю предметів щоденного вжитку, близкістю знайомого нашим рукам дотику, що стихійно переконує нас, що минулі віки матеріяльно істнували, так само як нині — ми...

Ікони Богоматери, хоча підхід до сюжету ріжний, засадничо менш-більш однакові. В куті заднього коридора Семинарії подоба одного з апостолів в нео-візантійськім стилі (кисти М. Осіньчука) звертає на себе увагу гарною, сафіровою барвою та золотим полиском стилево складеної шати.

В окремій салі збережені особливо цінні ікони. Між ними находиться прецікавий Св. Юрій на вороному коню та зеленому тлі. Це високо стилевий, наскрізь оригінальний малюнок, що міг вийти з рук сучасного артиста. Незнайомий мистець не шукав пластичних ефектів. У нього помітно виразне упрощення малярських засобів, подібно як в деяких модерних мистців. Він зовсім нехтує подробицями, маючи виключно на увазі площу та стисло звязані з нею проблеми. Це надає прегарному образові характер рафінованої примітивности і наскрізь модерне обличча. Дивитись на нього — справжня насолода.

У деяких іконах виступають західні, німецькі або барокові риси, але вони вже не такі гарні.

За скляними шибами малої шафки міститься завдаток збірки античного прикладного мистецтва: старинні церковні чаші, кадильниці, хрести, мирниці, свічники тощо. Кілька старих килимів і тканин з небуденно цікавим взором дають почин до колекції текстильних виробів.

Але найкращі старі церковні ризи. Деякі фелони походять зі Скита Манявського, м. і. прегарний, мозольний гафт на блідо-зеленому тлі. Срібні та білі квіти сяють лагідно на матовому шовку, як асфоделі на небесній леваді. Це неабиякий зразок мистецької ручної роботи та дорогоцінної матерії. Скільки поезії в погаслому грезеті старих, церковних риз! Скільки ніжности у цьому квітчастому взорі! Від нього думка лине до тих вправних рук та пальців — певно жіночих — і до тої подивугідної терпеливости людини, яка не годинами, але довгими тижнями мусіла хилитись над оцим мозольним гафтом...

(Продовження буде)

Церква і націоналізм.

Від о. д-ра М. Конрада отримуємо цю статтю, як відповідь „Нашому Кличеві" на його розуміння вартости християнізму. Дискусія ведеться у звязку з відомими студентськими резолюціями, що звертались проти свята У. М. Х. Справа заторкує засадничі взаємини Католицької Церкви й націоналізму, а на нашому ґрунті особливо актуальна через хаос, який вносять націоналістичні студенти у широке громадське життя, яке досі не знало того рода уровних конфліктів організованого національного громадянства і Церкви. — *Ред.*

„Наш Клич" в 6. числі, з дня 30. квітня ц. р. помістив передову статтю під заг. *„Гроби побілені"*, в якій між ріжними інвективами і лайками закинувся на першу точку моєї заяви, поміщеної в 14. числі цьогорічної „Мети" під заг. „До Українського Католицького Студентства" і напятнував її як „явну глупоту".

Хоча не маю претенсій до всезнайства, одначе вистарчить навести в цілости цю точку, щоби пізнати, що перша резолюція, прийнята більшістю студентства на анкеті й на конґресі „Сусопу" в березні є явним безбожництвом.

Ось слова першої точки моєї заяви:

„Ставити засади ідеольоґії українського „націоналізму" як основу відношення українського студентства до християнської релігії взагалі і до католицької зокрема, і то в оцінюванні не по думці Католицької Христової Церкви, лише під кутом добра українського народу в розумінні тогож „націоналізму", є явним безбожництвом; бо це значить ставити націю понад Бога, а не Бога понад націю, — для якої Він є Творцем, найвищим добром, імперативом і щастям".

Це є інтерпретація першої студентської резолюції а саме в точці а), що „Українське студентство кладе в основу свого відношення до християнської релігії взагалі і до католицької зосібна засади ідеольоґії українського націоналізму"... а в точці б), що „Українське студентство признає, що християнська релігія взагалі й католицька зокрема має великі морально духові цінности, що можуть лягти в основу морального виховання українського народу, коли їх будеться розуміти й оцінювати під кутом добра української нації".

Не треба бути богословом та вистарчає льоґічно думати, щоби зрозуміти:

1) Що у тій точці як націоналізм так католицизм є трактований у площині метафізики, як ідеольоґії, а не суспільно-політичного руху;

2) що критерієм розуміння та оцінювання вартости католицької релігії, себто її доґм, які становлять католицьку ідеольоґію, згадана резолюція вважає „добро нації" в розумінні тогож „націоналізму", а не Католицьку Христову Церкву, котра одинока є уповажнена до непомильного розуміння та оцінювання правд віри й моралі по думці Христа;

3) що ставитися до католицької релігії під „націоналістичним" кутом, мовляв, „добра нації" значить ставити націю понад Бога, а не Бога понад націю;

4) і що в такому розумінні та інтерпретації тієї резолюції, вона є без сумніву „явним безбожництвом", бо ставить націю, людей, як найвищу вартість і критерій розуміння та оцінювання Божої Мудрости. Тому не є „ні дурнем ні клеветником" той, що називає безбожництвом розуміти й оцінювати католицьку релігію лише під кутом добра нації.

Автор Кличівської статті „Гроби побілені" не признає моєї інтерпретації, бо уважає, що „справу відношення українського націоналізму до релігії трактується в тих резолюціях не в площині метафізики, лише в площині суспільної чинности людей і їх ґруп чи таборів". А в такій суспільно-політичній площині, пише автор, „треба мати на оці тільки добро народу".

Хто уважно прочитає студентські резолюції, той відразу бачить, що перша з них безсумнівно торкається самої релігії у площині метафізики; бо класти „великі морально-духові цінности" кат. релігії „в основу морального виховання українського народу" — це площина метафізики. Вправді в резолюціях говориться про католицизм „як суспільно-політичний рух", але щойно дальше. Ріжниця в інтерпретації є доказом, що я слушно припускаю, що „чимало з голосуючих не здавало собі справи, як дуже протирелігійними є ухвалені резолюції".

Але й у тій суспільно-політичній площині, хоча правдою є, що „повищнося і треба мати на оці тільки добро народу", то проте це добро народу треба розуміти тільки під кутом релігійно-моральних засад, які правдивому добру народу ніколи не суперечать. Не можна напр. уживати всіх засобів до осягнення якогось „добра" народу, якщо ті засоби противляться засадам релігії, а й саме поняття добра народу не може суперечити релігії, напр. осягненню вічного щастя, останньої цілі життя чоловіка, що є найвищим його добром. Отже й у тій площині добро народу остільки може бути найвищим законом, оскільки не противиться католицькій релігії та етиці. На тому полягає католицький націоналізм, який добро народу оцінює у світлі Христової віри і прямує до його здобуття етичними засобами.

Якщо так можна би інтерпретувати студентські резолюції, як це робить автор, а саме, що „студентство... розглядаючи справу релігії і церкви в суспільній площині, з чисто політичного становища, поставилося до неї цілком позитивно і то чинно — прихильно, і що націоналістичне студентство дало у згаданих резолюціях вислів свому твердому переконанню, що нема суперечности між добром української християнської цер-

кви... та добром української нації, що інтереси тих двох чинників є збіжні і одноґідні, — то всі ми, католики, та в першій мірі академічний душпастир (без „лапок""), тішилися би резолюціями націоналістичного студентства.

Тоді не було би ріжниці поглядів в оцінюванні націоналізму й католицизму і як ідеольоґії і як суспільно-політичного руху.

І не було би теж ріжниці в признанню, „що практичне — в суспільно-політичній площині — діяння людей, що визнають християнську релігію, може бути шкідливе для даного народу. І це навіть тоді, коли це діяння відбувається нібито і в імя християнської релігії". Такі діла людей можна й треба осуджувати та поборювати в імя християнської етики та правдивого добра нації. Ми досі з автором у найбільшій згоді.

Але коли автор і „націоналісти" таку шкідливу поведінку бачать у самім святі „У. М. Х.", що є святом чисто релігійним, в честь Христа, з релігійною програмою, то насувається питання, *чи це фарисейство, чи непорозуміння?!* Дай Боже, щоби дійсно було це непорозумінням, хоч і як прикрим і жалюгідним! Дай Боже, щоби не було правдою те, що говорили деякі визначні „націоналісти" на анкеті, що між католицизмом та „націоналізмом" не може бути згоди, а тільки боротьба, як між двома суперечними собі світоглядами. Дай Боже, щоби поодинокі прилюдні виступи атеїстичних, панатеїстичних і макіявельських ідеольоґів „націоналістичного вічного руху" були припадковими явищами!

Але спитаєте, чи через те, що хтось не хоче взяти участи у святі „У. М. Х." є *безбожником*, єретиком, комуністом?

Автор покликується на факт, що після цьогорічної великодної сповіди і причастя, на домагання академічного душпастиря, щоби присутні студенти підписали зобовязання взяти участь у святі „У. М. Х.", „студенти націоналісти такого зобовязання не підписали. Значить: пише автор, висповідалися, запричащалися, але від участи у святі рішуче відмовилися".

Навіщо, запитую, перекручувати загально відомий факт? Справа мала осьтакий вигляд:

Академічний душпастир, при нагоді, що в митрополичій палаті зібралися студенти католики, націоналісти, просив присутніх, щоби з огляду на приспішення університетських ферій (які вже були почалися попереднього дня) присутні студенти по своїй добрій волі зголосили свою участь у святі „У. М. Х." через написання на карточках своїх персоналій. Зголосилося 160 учасників (-иць) — хто хотів і мав надію, що зможе взяти участь — інші (меншість) таких карток не написали без подання причин, а тих причин могло бути чимало; ніхто про те не питав ані говорив. Деж таке писати, що „студенти націоналісти... від участи у святі *рішучо відмовилися*"! А чиж тамті студенти, що зголосилися до участи у святі, не є націоналістами? Участь у святі „У. М. Х." є добровільна і чиянебудь відмова була би тоді *безбожництвом*, колиб хтось не хотів брати участи у святі тому, щоби *самому не віддати прилюдної пошани Христові*, або під якимбудь претекстом *не допустити інших віддати її*. А тепер хай шан. автор відповість сам на заголовок своєї статті: хто це „гроби побілені"?! Вкінці ще один запит: Як міг автор статті та ціла шан. редакційна колеґія „Нашого Клича" погодити зі своєю католицькою совістю та націоналістичними почуваннями своєї гідности публікацію передової статті з такими некультурними та вульґарними лайками, взятими з найчервонішого арсеналу протирелігійного табору, на всіх ініціяторів і протекторів свята „У. М. Х.", до яких у першій лінії належить ціла наша українсько-галицька єрархія з митрополитом на чолі та загал українського духовенства та інсинуувати всім їм на тлі того свята протинаціональні наміри й роботу? Чиж в тому не криється гидкий внутрішній зміст гробів побілених?

о. д-р Микола Конрад,
академічний душпастир.

—o—

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ НАЦІОНАЛІСТИЧНЕ СТУДЕНТСТВО В СПРАВІ СВЯТА „УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ХРИСТОВІ 1933 р."

Дістаємо до поміщення такий комунікат:

Українське католицьке націоналістичне студентство, що непохитно стоїть при Христовому прапорі, зібране на нараді 30. квітня 1933 р., рішило активно виступити в рядах української молоді, котра в днях 6. і 7. травня 1933 р. торжественно святкує великий ювилей Христа.

Стверджуємо, що це свято має чисто релігійний характер і тому не може мати нічого спільного з якимнебудь суспільно-політичним та уґодовецько-опортуністичним рухом.

Стверджуємо, що наша участь у цьому святі основується на нашій вірі і що це є справа свободи релігійної совісти, котрої ненарушність є нашим найсвятішим правом.

Стверджуємо, що IV. Всестудентський Конґрес, на ділі забороняючи брати участь у цьому святі, нарушив свободу релігійної совісти українського студентства і тим переступив свої компетенції.

Тому як віруючі католики націоналісти в імя Христа і Найвищого Добра Української Нації звертаємося до всієї української молоді з горячим зазивом: Заманіфестуймо чинно нашу християнську й національну зрілість і вірність Христові масовою участю у великому святі „Українська Молодь Христові"!

—o—

Ще один союзник „Нашого Клича".

Станиславівська залізнича дирекція проти свята У. М. Х.

Залізнича Дирекція у Станиславові заборонила залізничим робітникам занятим при залізн. шляху на відтинку секції Годи—Турка брати участь у святі „Укр. Мол. Хр.", телеграфічно приказуючи наставникові цієї секції негайно стягнути видані вже їм і їх родинам вільні карти їзди до Львова. При тім ці зарібники отримали наказ під загрозою утрати служби в днях 6, 7. і 8. травня рано зголошуватись у торового, на залізн. стації в Коршові, і в тих днях з дому нікуди не виходити.

„Українська Молодь Христові“.

КОМУНІКАТ Ч. 5.

Шкільна молодь і свято. Діловий Комітет звернувся через Митрополичий Ординаріят до міністерства освіти з проханням, щоби шкільній молоді можна було взяти участь у святі. На це наспіло письмо, яке з несуттєвими пропусками подаємо у перекладі:

„На письмо з дня 23. березня 1933. ч. 4379/КА. маю шану повідомити, що не маю застережень проти участи шкільної молоді української народности на терені Львівської Шкільної Округи у святі: „Українська Молодь Христові“, якщо свято для шкільної молоді буде уладжене окремо, зі запевненням належної педагогічної опіки.

Діловий Комітет свята повинен звернутися у тій справі до Кураторії Шкільної Львівської Округи, яку рівночасно про це повідомляю. Й. Єнджеєвіч, міністр“.

На інтервенцію у Кураторії Діловий Комітет одержав вияснення, що шкільна молодь — отже й шкільні марійські дружини — не може брати участи у загальному святі, спільно з молодю нешкільною, лише окремо має уладити собі свято У. М. Х. у школах. День влаштування свята для Кураторії байдужий. Це може бути 6. і 7. травень, або може бути якийсь інший, навіть не святочний, в якому Кураторія погодиться українську молодь звільнити від науки.

Подаючи це до відома Діловий Комітет заповідає, що виробить програму свята У. М. Х. для української шкільної молоді і запропонує її виконання найправдоподібніше на пятницю, 19. травня, стараючися одночасно за звільнення молоді в цьому дні від науки. З технічних причин Діловий Комітет не вважає підходячою на свято ані неділі 7. травня, ані неділі 14. травня.

Діловий Комітет Свята **У. М. Х.**

—o—

З життя наших установ.

Загальні Збори Т-ва взаїмних обезпечень на життя й ренти „Карпатія“.

В суботу дня 29. квітня ц. р. відбулися Звичайні Загальні Збори Товариства взаїмних обезпечень на життя й ренти „Карпатія“ у власній домівці Товариств у Львові, Ринок ч. 38.

Загальні Збори відкрив Президент Товариства д-р *Степан Федак* в год. 17-ій. Після ствердження належного скликання Загальних Зборів і статутом вимаганого числа учасників членів, покликав президент на секретаря Зборів п. Івана Споліткевича, на верифікаторів секр. Теофіля Новіцького і дир. Івана Ющишина, а на скрутаторів дир. Івана Мартюка та інж. Михайла Хроновята. Далі представив президент Загальним Зборам п. нотара Івана Раставецького, якого запрошено на Загальні Збори тому, що закон вимагє, аби протокол Загальних Зборів був списаний у формі нотаріяльного акту.

Зчерги приступлено до порядку нарад. На внесок дир. *Ярослава Колтунюка* Загальні Збори звільнили секретаря від відчитування протоколу останніх Загальних Зборів тому, що протокол був списаний у формі нотаріяльного акту.

Звіт з діяльности і рахункових замкнень „Карпатії“ за діловий рік 1932 відчитав завідуючий директор Товариства д-р *Іван Гижа*. Згідно зі звітом праця Товариства в діловому році була дуже утруднена з причини загострення господарської скрути. Розвиток життєвих обезпечень є безпосередньо залежний від матеріяльного положення суспільности, тому не дивно, що затяжна господарська криза, яка в минулому адміністраційному році ще більше поглибилася й поширилася, відбивалася дуже болючо в ділянці життєвих обезпечень. Майже всі Товариства життєвих обезпечень, що працюють на терені Польщі виказують в 1931. і 1932. році не лише зменшення приросту нових обезпечень, але й зменшення своїх портфелів обезпечень. Товариство „Карпатія“ може похвалитися як у минулому так і звітовому році хоч невеликим, але все таки приростом обезпечень, обезпеченого капіталу та зростом премій. Це є доказом, що ідея й потреби обезпечення на життя навіть у тих важких економічних часах здобуває щораз більше прихильників серед українського громадянства.

Це відрадне явище є також доказом зростаючого довіря української суспільности до своєї установи.

Загальний прибуток безпосередніх (власних) обезпечень Карпатії у звітовому році виносить 422 обезпечень з обезпеченим капіталом 1,914.185 зол. До реасекурації одержала „Карпатія“ 21 обезпечень з обезпеченим капіталом 55.181 зол. В тому самому часі убуло обезпечень з власної акквізиції внаслідок смерти, відкупу, уневажнення і ріжних переміл 276 обезпечень з обезпеченим капіталом 1.169.995 зол. З посередніх обезпечень (принятих до реасекурації) убуло 49 обезпечень з обезпеченим капіталом 144.976 зол. Чистий приріст безпосередніх і посередніх обезпечень в 1932 році виносив 178 обезпечень з обезпеченим капіталом 654.395 зол. Внаслідок цих змін стан обезпечень з днем 31. грудня 1932 р. виносив 1437 обезпечень з обезпеченим капіталом 6,702.500 зол. з премією 277.841.59 золотих.

Внаслідок смерти виплачено в 1932 р. три обезпечення на суму 15.610 зол.

Преміїні резерви зросли у звітовому році на 122.180.73 зол. (34.98 прц.) і виносили з 31. XII. 1932 р. 471.405.43 золотих.

Всі фонди Товариства з кінцем 1932 р. виносили 704.774.15 зол. і збільшилися у звітовому році на зол. 127.959.06. Звітовий рік замкнуло Товариство біляновою надвишкою 606.53 зол., яку Надзірна Рада вносить приділити до резервового фонду.

З черги д-р *Юлій Савчак* зложив звіт Ревізійної Комісії з переведеної ревізії діловодства „Карпатії“ і поставив внесення на уділення абсолюторії Надзірній Раді та Управі з діяльности за адміністраційний рік 1932.

У дискусії над обома звітами забирали голос проф. Іван Стевчак, який жадав деяких пояснень відносно темпа розвитку „Карпатії“. Дир. Іван Ющишин ствердив гарний розвиток „Карпатії“, та звернув увагу, щоби Товариство більше опирало свою працю на зорганізованих ґрупах української суспільности, які можуть повести відповідну пропаганду серед своїх членів.

Після вияснень уділених завідуючим директором, Загальні Збори одноголосно уділили абсолюторію Надзірній Раді й Дирекції за діловий рік 1932, та одноголосно рішили приділити біляносову надвишку за рік 1932 у висоті 606.53 зол. до резервового фонду Товариства.

Дальшою точкою порядку дня мала бути зміна статуту відповідно до нових обовязуючих законів. Тому, що до проєкту статуту, який предложено міністерству скарбу (Державному Урядові Контролі Обезпечень) міністерство до дня Загальних Зборів не дало ще своєї вступної апробати, рішено на внесок дир. Ярослава Колтунюка усунути цю точку з денного порядку та до вирішення цієї справи скликати у свому часі Надзвичайні Загальні Збори.

Вкінці відбулися вибори. На місце уступаючих після 6 літної каденції 3 членів Надзірної Ради вибрано одноголосно поновно тих самих членів Надзірної Ради, а самем: дир. Ярослава Колтунюка, Станислава Лаврова й о. крилошан. Василя Лициняка.

До Ревізійної Комісії вибрано поновно тих самих членів, а саме: дир. Миколу Заячківського, Ілька Лисого й д-ра Юлія Савчака, а на заступників о. канцл. Миколу Ґалянта, д-ра Павла Кривуцького й дир. Юліяна Шепаровича.

Після виборів забирали ще слово проф. Іван Стевчак, дир. Іван Ющишин, проф. Петро Сітницький, які накреслювали деякі напрямні відносно орґанізаційної й акквізиційної праці Товариства. Зокрема дир. Іван Ющишин висловив побажання, щоби Управа Товариства доложила всіх зусиль, аби виєднати в компетентних чинників дозвіл на поширення діяльности „Карпатії“ на північно-західні землі.

З нагоди Загальних Зборів „Карпатії“ треба ствердити, що розвиток „Карпатії“ йде з кожним роком вперед, та що це Товариство стає одним з важніших заборол нашого економічного життя. Одначе слід побажати, щоби українське громадянство обезпечалося виключно лише у свому Товаристві, бож „Карпатія“ на основі законів мусить давати і дає своїм членам таку саму забезпеку як кожне інше Товариство.

—o—

Свято національної праці в Німеччині.

Програмова промова Гітлера в Берліні.

Берлін, 2. V. ПАТ. Кульмінаційною точкою першотравневого свята, уладженого німецьким урядом у Берліні, була промова канцлера Гітлера на полях Темпельгофу. Ідеї клясової боротьби, голошеній марксівською програмою, Гітлер протиставив символ першотравневого свята національної праці як майбутнього гасла творчої праці для добра Німеччини. Свято національної праці ліквідує дотеперішню внутрішню боротьбу в німецькому народі і розпочинає процес братання поодиноких кляс. Дальше канцлер зясував шлях праці уряду на майбутній рік. Уряд републики буде прямувати до зміцнення національного соціялізму в народній свідомости. Німці як нарід мусять позбутися штучно вщепленого їм почування слабости й навязати до 2.000-літної традиції. Цього року уряд зреалізує плян загального обовязку служби праці. Особлившу увагу присвятить органічному повязанню поодиноких ділянок господарства і поправі рільництва. Програма затруднення безробітних буде поділена на дві рівнобіжні части. Розпічнеться велика будівельна акція, причому уряд дожидає від народу підтримки першусього для німецької продукції. Виладжена буде велика програма будови публичних доріг, яких кошти сягають міліярдових сум. Опісля канцлер заповів, що уряд виступить енергійно проти зависокої процентової стопи, реалізуючи тим способом одну з головних точок програми національного соціялізму.

Свою промову канцлер скінчив словами: Світ переслідує нас, однак ми хочемо миру. Світ не хоче признати наших прав до оборони вітчини. Чимбільше світ проти нас, тимбільше мусимо бути солідарні. Одно тільки скажу: світ може зробити що хоче, однак ми не признаємо ярма. Домагання рівних прав не замовкне вже ніколи в народі. Німецький нарід відзискав власну свідомість. Зрадників і кривоприсяжників не стерпимо. Прямуємо до відродження народу шляхом чесної праці. Не звертаємося до Бога з проханням:Господи, спаси нас, — ми хочемо працювати! Коли прийде година, зможемо станути перед Божим лицем і сказати: Боже, ми змінилися, німецький нарід прийшов знову до сил, Боже, поблагослови нашу боротьбу за волю, нарід і батьківщину!

Промова Гітлера була трансмітована меґафонами на ціле поле Темпельгофу та на всі німецькі радіостації. Вчасі промови канцлера на трибуні були члени уряду републики, пруського уряду, краєвих урядів та увесь дипльоматичний корпус.

На закінчення свята пущено штучні вогні, після чого гітлерівські відділи відмашерували до Люстгартену. Тут у год. 12. вночі виголосив промову пруський премієр Ґерінґ.

БЕРЛІН, 2. V. ПАТ. Першотравневе свято в столиці Німеччини скінчилося після півночі перед цісарською палатою. Від пруського уряду міністер Ґерінґ виголосив промову, в якій м. і. заявив, що цьогорічне свято національної праці буде вступом до боротьби на шляху до відбудови німецької могучости.

—o—

IV. Зїзд українських природників і лікарів.

Зїзд цей відбудеться у Львові 6. і 7. травня. **Загальна програма:** 1. Спільне засідання всіх секцій — в суботу 6. V. в год. 11. — Музей НТШ., вул. Чарнецьког 24/I. — Відкриття Зїзду. 2. Вибір президії. 3. Б. Матюшенко: Системи і форми організації охорони народнього здоровля і суспільної опіки в Чехословаччині, їх світла та тіні. 4. М. Зарицький: Чиста і прикладна математика в бігу століть.

Програма праці поодиноких секцій. Секція лікарів. Субота 6. травня, год. 15. — в Музею НТШ.: 1. Ю. Кордюк: Патальоґічна фізіольоґія обміну речовин. 2. Я. Гинилевич: Diabetes mellitus. 3. Т. Е. Бурачинський: Хірурґія при Diabetes mellitus. 4. О. Філяс: Обмін речовин у плоду і дитини. 5. М. Дзерович: Опасистість (obesitas). 6. О. Берест: Хороба Базедова. 7. О. Прийма: Ґіхт. 8. Р. Білас: Живцеве лікування хоріб обміну речовин. 9. М. Панчишин: Калькульоза.

Неділя 7. травня, год. 8.30 — в Музею НТШ.: 1. В. Гвоздецький: Encephalitis postvaccinalis. 2. І. Ортинський: Lymphogranuloma inguinale. — Urethritis protozoica. — Демонстрація рідких дерматоз. 3 Я. Якубівський: Сучасний погляд на pylorostenosis у немовлят. 4. В. Гузар: Криза лікарського стану. 5. М. Дзерович: Asthma. 6. С. Парфанович: Конституція, психольоґія і патольоґія жінки. 7. Т. Воробець: Праця лікаря в ділянці суспільної опіки. 7. С. Парфанович: Праця лікаря в протиалькогольній ділянці. 9. Г. Дмитрів: Роздоріжжя сучасної медицини.

Секція живої природи та ґеоґрафії. Субота 6. травня, година 15. в домівці Лікарської Комісії НТШ., вул. Чарнецького 26.: 1. В. Бриґідер: Причинок до гістольоґії нагозявних. 2. О. Тисовський: Дещо про ролю морфольоґії в теорії еволюції. 3. Ю. Полянський: Слімці з лєсу Поділля. 4. Г. Козій: До пізнання фльори Поділля з доби навіяння наймолодшого лєсу. 5. О. Мриц: Будова високого торфовиська в Струтині В. біля Долини в світлі пилкової аналізи. 6. В. Бриґідер: Цікавий випадок реґенерації ран у бука.

Неділя, 7. травня, год. 9.: 1. В. Кубійович: Рух людности України в часі від 1897 до 1931 р. 2. М. Кульчицький: Горішні границі осель на Гуцульщині. 3. Е. Жарський: Зооґеоґрафічні райони Прикарпаття. 4. З. Залуцький: Історія до-

...ння р. Прута. 5. І. Федів: Новіші досліди Чорного Моря. 6. С. Рурак: Незаселені місця екумени Закарпаття. 7. Р. Єндик: Зрізничкування антропольогічних типів у психічних реакціях.

Неділя, 7. травня, год. 15.: 1. В. Бригідер: Липова алея в Станиславові як гідна охорони памятка природи. 2. Ю. Полянський: Причини заторфлення і заболочення Полісся. 3. Р. Єндик: Антропольогічна мапа України. 4. Кубійович-Кулицький: Етнографічна мапа України.

Секція математики та фізики. Субота, 6. травня, год. 15. в канцелярії НТШ., Чарнецького 26: 1. В. Кучер: Статистичні підстави сучасної термодинаміки. 2. А. Ластовецький: Структура еспанського графіту на основі рентґенографічних знимок. 3. В. Міліянчук: Ефект Зеемана магнетних діпольових ліній і заломання світла в їх сусідстві. 4. З. Храпливий: До питання відємних енерґій в теорії Дірака. 5. М. Козак: Теплане провідництво порошків.

Неділя, 7. травня, год. 9.: 1. М. Зарицький: Історичний розвиток проблеми міри. 2. В. Міліянчук: Вимушені заборонені діпольові лінії в сильнім магнетнім полі. 3. В. Кучер: Коливання в газах. 4. О. Монціфович: Нові теорії означених інтегралів.

*

II. Спільне засідання всіх секцій в неділю 7. V., год. 18. — Музей НТШ.: 1. Звіти зі засідань секцій. 2. Організація дальших зїздів. 3. Закриття зїзду.

ГІТЛЄРІВЦІ ЗАНЯЛИ ВСІ ДОМИ ПРОФЕСІЙНИХ СОЮЗІВ.

БЕРЛІН, 2. V. ПАТ. Нині в усій Німеччині гробоеві відділи заняли всі будинки т. зв. незалежних робітничих професійних союзів. Акцію цю веде спеціяльна комісія під проводом президента пруської державної ради. Вона обіймає теж організації господарського характеру та товариства, що є експозитурою професійних союзів. При цьому арештували около 50 осіб, м. ін. провідників соц. професійного руху Ляйпарта, Гросмана та Віселя. Лей заповів, що в найближчих днях зреорганізують увесь апарат т. зв. незалежних професійних союзів. Службовців кооперативних банків, що належать до тих організацій, оставили при праці та перестерегли, аби не пробували почнати пасивного спротиву. В Берліні обсадили централю робітничого металевого союзу під керою урядового комісаря Енгеля. Промовляючи до службовців установи комісар заповів, що у рядування персоналу професійних установ підпадуть контролі та що всякі політичні виступи проти нац. соціялістів здавлюватимуть якнайгостріше.

РУЗВЕЛЬТ ЇДЕ ДО ПАРИЖА ТА ЛЬОНДОНУ.

З Вашинґтону повідомляють, що можливе є, що през. Рузвельт у перших днях червня ревізитує французький та англійський уряд.

Можливе, що в Льондоні Рузвельт виголосить промову на всесвітній економічній конференції.

ПЕРЕРВАЛИ ЗАЛ. ШЛЯХ.

Японські літаки перервали бомбами залізничий шлях біля Поґранічної, щоби внеможливити пересувати залізничий табор поза більшовицький кордон.

КИТАЙСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКІ НАРАДИ.

Голова ради нар. комісарів Молотов мав у Москві довшу нараду з китайським амбасадором в справі заключення пакту неагресії.

—o—

НОВА ВІЙНА ПРОТИ КИТАЮ.

ТОКІО, 2. V. ПАТ. М-ство війни повідомляе урядово, що мабуть пічнуться нові операції на південь від вел. муру, коли китайці не спинять діяльности на схід від ріки Люан, який евакували японці. М-ство додає, що плянована акція може спричинити поважні наслідки.

—o—

МУСОЛІНІ ОПРАЦЮВАВ НОВИЙ ПРОЄКТ.

Мусоліні виступив із новим проектом пакту 4-х держав. У ньому обмежує програму ревізії трактатів і зброєнь. Терен для пропозиций приготовляє шеф італійського кабінету Альой, що обїзджає всю Европу. В звязку з цим Мала Антанта матиме спеціяльну нараду.

—o—

ГРІЗНЕ ТОРНАДО.

Стейти Місурі, Аркензов і Люізіяню навістило грізне торнадо. Було понад 200 убитих і стільки ранених. Матеріяльних втрат є на десятки міліонів долярів.

—o—

УПАВ ДАНСЬКИЙ ЛІТАК

БЕРЛІН, 2. V. ПАТ. У Дікхті біля Ганноверу впав данський спортовий літак. Апарат згорів, пілот згинув, телеґрафіст ранений.

БЕЗРОБІТТЯ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 2. V. ПАТ. Безробітних, зареєстрованих у держ. уряді посередництва праці, було в усій Польщі 29. квітня 258.964, себто в порівнянні з попереднім тижнем зменшилося на 4.996 осіб. У Варшаві того дня було 21.450 осіб, себто в порівнянні з попереднім тижнем менше на 36 осіб.

НОВИНКИ

— АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА" ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО ЇЇ БЮРА ВІД МІСЯЦЯ ТРАВНЯ Ц. Р. ВІДЧИНЕНІ ВІД ГОД. 9. РАНО ДО ГОД. 6. ВЕЧ.

— **На докінчення нагробника Ів. Франкові** зложили: Українська Парляментарна Репрезентація УНДО 50 зол.; пос. Дмитро Великанович 10 зол.

— **Вистава париських мистців** в Національному Музею (вул. Мохнацького 42) буде ще відчинена до неділі 7. травня включно. Закриття в год. 18-ій підсумком успіхів.

— **Французька вистава афіш і мистецької реклями.** В найближчому часі відчинять у Львові в Промисловому Музею (вул. Гетьманська ч. 20) виставу французької афіші, що обіймати ме експонати від 17-го століття по сьогоднішній день. Виставу уладжує з ініціятиви французького консуля Шастана управа Міського Музею Мистецького Промислу та париська Association d' expansion et d' echanges artistiques. Це спеціяльне бюро при м-стві мистецтва, якого головою є Роб. Брюсель. Із ним працює 300 кореспондентів по ріжних країнах і інформує його про мистецьке життя тих країн. Львівською кореспонденткою є Кратохвіля-Відимська. Згадана установа уладила досі 60 вистав і 227 театральних представлень і концертів у 52 країнах і 155 містах.

— **Україніка** Праське „Pravo Lidu" ч. 101. з 29 квітня в додатку „Večernik" помістило переклад Шевченкової поезійки „Світе ясний, світе тихий" п. з. „Dumka". Переклад зладив Ф. Тіхи.

— **Стан здоровля студ. Нича.** Польські джерела повідомляють: Стан здоровля студ. Нича, якого, як відомо, пострілив за Янівською рогачкою аспірант Цесельчук у власній обороні, є тяжкий. Куля пройшла через мізкову кору, а виходючи назовні, оставила відломки. Їх усунули. Лікарі кажуть, що Нича вдасться вдержати при житті. Нич і далі відмовляється зізнавати. Він лежить у сепаратці під надзором двох поліцаїв і поліційного агента.

— **Редукція судових службовців.** На терені львівського апеляційного суду зредукують в найближчих місяцях кількадесять судових урядовців і возних. Буде це наслідок установлення 178 посад коморників, що довело до зменшення судового діловодства. Наперед будуть зредуковані службовці, що осягнули 60 років життя, опісля всі ті, що мають за собою ріжні службові провини й були дисциплінарно карані.

— **Жидівські аптикарі бойкотують німецькі ліки.** У Львові відбувся зїзд східно-галицьких аптикарів, скликаний аптикарською палатою з приводу відношення гітлерівської влади в Німеччині до жидів. Після рефератів аптикарів Ербара і Шайнбаха промовляли аптикарі Курцрок, Гешелес, Вайс, Ербар, Зусман і Поратин-

ський (теж жид), висловлено подяку англійському міністрові Чемберленові за оборону Помори (?) і жидів, а вкінці рішено збойкотувати німецькі лікувальні товари та підтримувати ліки краєвої продукції.

— **Арештування комуністів у Львові.** На Гетьманських валах арештовано кількох комуністів жидів, що підчас першотравневого походу пробували влаштувати комуністичну демонстрацію. За те саме арештовано біля кадетської школи студентку Мальвіну Блят, кравчиню Салю Ертель, швачку Полю Вурцель і робітницю Хану Ґрос.

— **Арештування комуністів.** У Варшаві підчас комуністичних маніфестацій 1. травня арештували 52 демонстрантів, між ними кількох промовців, у яких найшли змісти промов.

— **Арештування в Самбірщині.** В самбірському повіті арештовано кілька осіб, що належать до місцевої організації КПЗУ у звязку з комуністичними летючками, які найдено у Н. Броша.

— **Крадіж при касовому віконці.** В будинку Польського Банку у Львові украв хтось Н. Маликові, возному окружної шкільної ради, з касового вікна дві пачки банкнотів у сумі 2.000 зол. Коли Малик спостеріг крадіж, злодія вже не було.

— **Затроєна ліком?** При вул. Шептицьких ч. 36 у Львові захорувала Ядвиґа Тайтова. Лікар дав їй рецепту на лік, який видала аптика Войтовича при вул. Сапіги ч. 77. За десять днів Тайтова вмерла. Розійшлася чутка, що Тайтова затроїлася ліком і тому аптикар Войтович повідомив про це поліційну владу і зажадав вияснення справи. Прийде мабуть до ексгумації трупа.

— **Ріжні вістки.** На вул. Жовківській у Львові застрілив постерунковий скаженого пса, що кидався на прохожих. — В мешканні при вул. Замковій арештували Стефана Манишина і двох братів Вольських, що виробляли фальшиві монети й пускали в обіг.

— **Летючки УОН у Самбірщині.** Як повідомляє ПАТ, в Самборі знайшли вночі на 29. квітня ц. р. летючки, розкинені членами УОН у звязку з роковинами виконання присуду на Голояда і Пришляку в Тернополі. Подібні летючки найшли теж у сінях читальні „Просвіти" в Пиннях і в читальні „Просвіти" у Викотах.

— **Напад на священика.** Із Самбора повідомляють, що в ночі на 29. квітня ц. р. на гр.-кат. пароха з Торчинович, о. Прокопа Тиса, який повертав із сусідного села, напали якісь люди і побили палицями. о. Тис одержав чотири небезпечні рани і покровавлений останками сил доволікся до дому. Стан його грізний. На місце випадку прийшла поліція й арештувала кількох парубків.

— **Ошуканці під урядовою фірмою.** В Станиславові арештовано трьох людців, Попеля, Бруля і Морода, що підшивалися під характер урядовців скарбової сторожі й вимусили від людей 22доляри. Всі походять із Болшовець пов. Рогатин.

— **Арештували адвоката.** В Станиславові на приказ прокуратора арештували адвоката д-ра Рубіна. Йому закидають, що як секретар Союзу Інвалідів допускався обманств.

— **Дивні практики урядовця на почті в Потоці Золотім, пов. Бучач.** Пишуть нам: Як звичайно, так і цього місяця зголосилися воєнні інваліди до почтового уряду в Потоці Золотім по інвалідські ренти. Урядовець на почті казав усім, які зголошувалися, що мусять виказатися леґітимацією „інвалідського звйонзку", бо на будуче не дістануть грошей. І було таке, що бідна жінка дістала 22 зол. інвалідської ренти, а до „звйонзку" заплатила 26 зол. (за два роки вкладку), бо боялася, що інакше не видадуть їй ренти. А таких випадків було багато більше. В чиїм інтересі пускає той урядовець такі зовсім неправдиві вістки, які приносять нам великі матеріяльні втрати? Нехай-же ніхто не вірить таким поголоскам ані навіть заяві почтового урядовця з Потока Золотого, бо такого розпорядку не було і нема

Куток мови.

Замість: бомба счинила замішання (польс.), треба: безладдя; метушню; зам.: у хаті в нього замішання, треба: безладдя; „замішання" означає у нас дію, акцію; є народнє слово „замішка" у значінні: „метушні" і „перешкоди". („Пішли — нема замішки").

Замість: по більшій части, переважно, краще вживати рідного слова: здебільша.

Замість: „не уснали цього уряду", треба: не визнали; „уснати" значить у нас візнати, довідатись, напр.: я уснав його на вулиці; хто не знає, той не уснав. Отже: я не уснаю такої поведінки, або не уснаю його, значить: не визнаю, а не: не признаю.

Замість: скрайня (польс.) партія, треба: крайня.

— Катастрофа літака. Під Гендон на північний захід від Льондону впав військовий літак Залога, зложена з двох осіб, погибла. В літаку находився консервативний посол палати громад Кнебворт.

— Трагічна пригода французького консуля. Як повідомляють із Дрездену, самохід, яким їхав французький генеральний консуль Ля Берн де Гард наїхав з розгоном на трамваєвий віз. Самохід розбився, а консуль згинув на місці.

— Стрільно розірвало гармату. З Букарешту повідомляють, що підчас маневрів під Фокшанами експльодувало гарматне стрільно, наслідком чого згинуло 4 вояків, а трьох тяжко покалічило. Стрільно вибухло внутрі гармати, яку розірвало.

— З Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі. Рада Бібліотеки повідомляє, що в помешканні Б-и (41 рі де Ля Тур д'Оверњ) відбувся в суботу 29. квітня реферат проф. Дм. Дорошенка на тему: „Василь Горленко — критик та етнограф". В суботу 6. травня в 9. год. веч. говоритиме В. К. Прокопович на тему: „Характеристичні риси українського церковного будівництва". В неділю, 14. травня в 5. год. пополудні відбудеться черговий реферат В. К. Прокоповича на тему: „Видубицький монастир — історична екскурсія". Вступ вільний.

—o—

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Відкриття Філії „Сільського Господаря". По близько 4-річних стараннях гурта громадян Кремянеччини під проводом б. посла Бориса Козубського повелося вкінці одержати згоду на відкриття другої на Волині Філії „Сільського Господаря", а саме в Кремянці. Дня 30. квітня ц. р. відбулися в Кремянці перші Загальні Збори цієї установи, якими проводив п. Борис Козубський, секретарював п. Осип Жиглевич. У Зборах взяло участь поверх 60 осіб, у тому коло 50 делегатів з ріжних сіл Кремянеччини. На початку Зборів обговорив б. пос. Борис Козубський всі заходи, які від 1929 р. робив він та інші передові громадяни Кремянеччини в тому напрямі, щоби вільно було оснувати Філію Т-ва „Сільський Господар". Щойно тепер згідно з новим законом про товариства переведено цю реєстрацію. З черги інж. д-р Храпливий зі Львова виголосив реферат про завдання і працю „Сільського Господаря", а зокрема подав, що і як повинна робити Філія „С. Г." та її відбудова в повіті. По поясненні статуту Філії розвинулася дискусія, а потім вибрано Раду Філії в такім складі: голова Борис Козубський — власник маєтку (Заруде), заст. голови Семенюк Михайло — господар (Березка), секретар Жиглевич Осип (Кремянець), скарбник Бойчук Андрій — інструктор Кооп. Союзу (Кремянець), члени Ради: Хвесюк Йосиф — господар (Васківці), Січковський Сергій (Кремянець), Кондратюк Іван — господар (Сатаніз). До Контрольної Комісії вибрані господарі: Никитюк Юхим (Березка), Скакальський Петро (Титильківці). Данилюк Яків (Людвищі). Філія „Сільського Господаря" у Кремянці — це щойно друга Філія цього Т-ва на Волині (перша є в Луцьку). Вже тепер має Філія свою домівку та урядовця і розпочала живу організаційну роботу в повіті. Треба надіятися, що співпраця всіх хліборобів повіту дасть можливість розвинутись цій установі та виконати ті завдання, які стоять перед нею. Настрій присутніх був бадьорий і всі обіцювали, що поведуть у себе на місцях роботу згідно з вказівками Філії.

—o—

СПОРТ.

ПОГОНЬ (СТРИЙ) — УКРАЇНА.

Відплатні змагання цих дружин за мистецтво А-кляси відбудуться нині 3. ц. м. у Стрию. Тому, що Україна не виграла ще досі ніодних змагань за мистецтво з Погонею у Стрию, вигляди української дружини і цим разом слабі.

СТАНИСЛАВІВ, 30. IV. **ПРОЛОМ — ГІРКА 3:2 (1:2).**

Змагання за мистецтво Б-кляси виграв щасливо Пролом. У першій половині перевага Гірки. У другій половині зрив Пролому заскочив певну перемоги Гірку. За 15 хвилин другої половини Пролом вирівнює і стріляє треті ворота. Гірка дозволеними і недозволеними засобами прямує до перемоги. Жертвою гострої гри паде Стеткевич II. Пролом борониться в десятку і вдержує щасливо вислід до кінця. Ворота здобули Бриндзей, Якібчук і Камінський.

Пролом II. — Гірка II. 1:2.

ДУЖАННЯ У ЛЬВІВСЬКІМ СПОРТОВІМ ЦИРКУ.

Один атлет помер, другий не має права боротись.

В ночі з неділі на понеділок помер дома один із передових атлетів, що брали участь у змаганнях у спортовім цирку: Вільгельм Урбах, баварець. Попереднього дня він змагався зі Штекером, мистцем Польщі, у реванжовій боротьбі. Підчас цих змагань трапився інцидент, що дав привід деякій частині публики до протестів: Штекер звалив Урбаха з ніг у хвилині, коли суддя після перерви ледви свистом дав знак, що боротьба починається; Урбах упав досить нещасливо горілиць. Лікарі ствердили, що помер він від серцевого удару. На телеграму від Міжнародньої Федерації Змагунів із Берліна Штекерові, як останньому, що боровся з Урбахом, заборонили покищо далі виступати, заки слідство не ствердить, що він зовсім невинний у смерті Урбаха. Польщу репрезентує покищо новий змагун із Шлеську велитень Грабовський, коли не рахувати Щербінського із Варшави і Валюшевського зі Львова.

У понеділок з огляду на припинення Штекера з участи в змаганнях хід дужань у спортовому цирку при вул. Пелчинській у Львові був такий: Щербінський в 26 хв. поборов Валюшевського, литовця Будруса в боротьбі з Білевичем здискваліфікував суддя та признав побіду Білевичові. Чая в 2 хв. поборов Вельха, Кварінні в 2-ій рунді знокавтував Карлевського в боксерському мечі. Громов у 28 хв. поборов Келера.

ЛЬВІВ. **СПАРТА-КОШІРЖЕ — ПОГОНЬ 5:1 (4:1).**

—o—

Листування Редакції.

Вп. Дописувачів, що ургують у справі дописів, просимо бути терпеливими. В останньому часі ми так завалені дописами й іншими матеріялами з краю, що можемо все те використовувати тільки поволи і в залежности від вільного місця. Очевидно — в першу чергу містимемо дописи короткі, ядерні й читкі, які нам найлекше справляти.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 3. травня год. 3 попол. „Дівочі обіти".

Середа, 3. травня год. 7.30 веч. „Викрадена наречена".

Четвер, 4. травня год. 7.30 веч. „Викрадена наречена".

Театр Ріжнородностей.

Середа, 3. травня год. 7.30 веч. „Шукаємо талановитого вломника".

Четвер, 4. травня год. 7.30 веч. „Шукаємо талановитого вломника".

Цирк Станевських, площа Бема, початок вистави в год. 8.15.

Спортовий Цирк, вул. Пелчинська (біля Тенісового Т-ва) виступи міжнародніх змагунів-атлетів. Початок год. 8.15 веч.

Кіна.

АДРІЯ: „В тайгах Сибірі".
АПОЛЬО: „Пошлюбна подорож у трійку" (Бриг. Гельм).
АТЛЯНТИК: „Під Твою оборону".
КАСІНО: „Куртизана" (Грета Гарбо).
КОЛІСЕЙ: „Що може Париж", ревія „Парада без зірок".
КОПЕРНИК: „Доновен" (Джекі Купер, Борис Карлов).
МАРУСЕНЬКА: „Доновен" (Джекі Купер, Борис Карлов).
МІРАЖ: „Чар її очей" (Дж. Гейнор, Фарел).
ПАЛЯС: „Їх Ексцеленція субект".
ПАН: „Бічна вулиця" та ревія.
ПАСАЖ: „Люди без совісти" і „Буря над Азією".
ОАЗА: Нечинне.
СТИЛЕВЕ: „Наші невинні наречені", ревія: „Щось для кожного" (виступ ревієвої трупи „Аркадія" Ант. Качоровського). Початок ревії в 4., 6.30 і 9. год.
ХИМЕРА: „Аріяна" (Ел. Бергнер).
УТІХА: „Кіномалянк" (Гар. Льойд) і ревія.

Закордонне радіо.

Середа, 3. травня 1933.

Кенігсберг (217,1) 20.10 Концерт, **Братислава** (279,3) 12.30 Концерт, 17.10 Кларнет, **Бреслав** (325) 18.00 Мендельсонові твори, Досталь (сопран), **Штрасбург** (345,2) 19.00 Нар. пісні, 20.10 Арії, 21.10 Гавайські пісні, нар. танці, **Рим** (441,2) 13.00, 17.30 Концерт, **Відень** (518,1) 17.20 Австр. композитори, **Любляна** (575) 18.30 Дівочі пісні, **Харків** (937,5) 8.30 Концерт для дітей, 9.00 Муз.-літ. авдиція, 10.30 Радіо-мобілізація, 13.50 Військ. музика, 16.10, 19.30 Концерт, 18.00 Оп. арії.

Четвер, 4. травня 1933.

Братислава (279,3) 12.30, 22.15 Концерт, 18.25 Оп. арії, **Лайпціґ** (325) 20.00 Концерт Лубки Колесси, **Міляно** (331,4) 21.00 „Весталька" оп. Спонтінія, **Штутґарт** (360,6) 16.30 Концерт, **Білгород** (429,7) 16.00, 20.00 Нар. пісні, 22.00 Циг. музика, **Рим** (441,2) 17.30 Вок.-інстр. концерт, **Відень** (518,1) 11.30 Квартет, 15.50 Дебют молодих артистів, 19.05 Концерт, **Будапешт** (550,5) 18.30 Пісні, **Любляна** (575) 20.00 Спів, **Харків** (937,5) 9.00, 15.10, 18.00 Концерт, 13.50 Літ.-муз. авд., 19.00 Українська музика з „Березілю", 21.30 Муз.-мист. трансм., **Давентрі** (1554,4) 21.35 „Нов плейс оф Джепан" ап. авдиція.

Львівське радіо.

Середа, 3. травня 1933.

12.15 Симф. поранок, 14.10 Сільська молодь у хліборобській праці, 14.20 15.00 Орхестра (нар. музика), 14.40 Кріза в городництві й можливости продукції в найближчих роках, 16.25, 19.15 Грамофон, 16.45 „Стан. Сташіц", 17.00 Скрипка, фортепян. 18.15 Легка й танк. музика, 19.20 „Дами й гузари" Фредра (радіофонізація), 20.00 Концерт (музика, спів), Спортові вістки, 22.00, 23.00 Танк. музика, 22.40 Забуте місто (Каменець П.).

Четвер, 4. травня 1933.

12.10, 15.30, 16.15, 17.20, 20.00, 22.25 Грамофон; 12.35 Шк. концерт; 15.50 „Жінка з передмістя"; 16.25 Лекція фр. мови; 16.40 „Краса гір"; 17.00 „Вривок із балачки двох прохожих", 17.40 Відчит; 18.00 „Відпочиваймо, або слово про учительські вакації"; 18.10 Легка й танк. музика; 19.00 Баторій у Львові; 19.30 Літературне життя; 20.10 Муз. балачка (про фінляндський концерт), 20.30 Трансм. з Гельсінгфорсу: Фінляндський концерт, 22.00 „Вояцька пригода" ДжімаПовкера; 22.15 Спорт; 23.00 „Коли на Каленберзі знову весна" муз. репортаж.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У понеділок на львівській неофіціяльній біржі була й далі знижкова тенденція на долар. Подача долярів зросла. Банк Польський платив в год. 10. рано за доляра 7.35 зол., за англійського фунта 29.50 зол. В год. 10.30 платили за доляра 7.30 зол.

Около год. 12. Банк Польський устійнив курс доляра на 7.20 зол. Пополудні на неофіціяльній біржі можна було одержати 7.20—7.35 за долляр.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Транзакції. Продажа. Купно.

Голяндія 358.60, 358.50, 359.45, 357.65, Льондон 29.90, 29.85, 30.03, 29.73; Париж 35.11, 35.20, 35.02; Швайцарія 172.40, 172.45, 172.86, 173.00; Італія 46.30, 46.53, 46.07; Берлін 206.50.

Акції.

Банк Польський 73.00.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітет 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	34·25	34·75
Пшениця збірна	31·75	32·25
Жито одноціле	16·75	17·—
Жито збірне	15·75	16·25
Ячмінь двір. одноцілий	13·75	14·25
Ячмінь на мливо	11·50	11·75
Овес галицький	13·75	14·25
Овес замоклий	9·75	10·25
Кукурудза краєва	15·00	15·50
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	17·—	20·—
Фасоля колірова	14·—	15·—
Фасоля краса (з мішк.)	16·—	17·—
Горох пів-Вікторія	22·—	24·—
Горох полевий	14·—	16·—
Бобик	9·50	10·00
Вика чорна	8·00	8·50
Вика сіра	7·—	7·05
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	15·25	15·75
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·00	8·25
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	6·50	6·75
Висівки пшеничні	6·75	7·—
Пшоно	30·—	32·—
Просо краєве	18·—	19·—
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. за.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—

100 кг. льоко Львів	від	до
Пшениця двірська	35·75	36·25
Пшениця збірна	33·25	33·75
Жито одноціле	18·—	18·50
Жито збірне	17·25	17·75
Ячмінь на мливо	13·—	13·25
Овес збірний	10·25	10·75
Мука пшен. люксусова	63·00	63·50
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип урид.	32·50	33·00
Висівки житні	6·75	7·—
Висівки пшеничні	8·00	8·50
Крупи ячмінні грубші	24·—	26·—
Пшоно ч. 1	38·—	40·—
Пенцак ч. 10	24·—	26·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 2. V.: масло —.—, молоко 0.17, сметана 0.70, яйця 2.80. Тенденція на масло знижкова, на молоко удержана, на яйця зниськова.

З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10. Видає Видавнича Спілка „Діло". За редакцію відповідає Олександер Костик.